

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko S. N. i M. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 4 czerwca 2025 r.,

na skutek skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty
w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Poznaniu z 19 czerwca
2019 r., sygn. akt XVIII Nc 135/19,

**na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiam* zawiesza
postępowanie w sprawie z uwagi na konieczność
przeprowadzenia zmian legislacyjnych usuwających wady
procesowe określone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii
Europejskiej (Wielka Izba) z 21 grudnia 2023 r., C-718/21
oraz w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw
Człowieka z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce
(skarga nr 50849/21) w terminie tam zakreślonym.**

UZASADNIENIE

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia
2020 r., I NOZP 3/19, mającej moc zasady prawnej, Sąd Najwyższy przypomniał,
że podstawą funkcjonowania Unii Europejskiej jest wzajemne zaufanie państw

członkowskich, w szczególności przez przestrzeganie prawa UE. Z tego względu, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm., dalej: „TUE”) – Państwa Członkowskie zapewniają na swym terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii oraz podejmują w tym celu środki służące zapewnieniu wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii. Realizacji celów Unii służyć ma system sądowiczy, na który składa się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądy państw członkowskich. Zapewnienie jednolitego stosowania prawa Unii na całym jej obszarze wymaga ścisłej współpracy TSUE oraz sądów państw członkowskich. Jej ramy wyznacza procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz.Urz. UE 2016 C 202, s. 1, dalej: „TFUE”), która, ustanawiając dialog między sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami Państw Członkowskich, ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, skuteczności i autonomii.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż każdy sąd krajowy, w tym Sąd Najwyższy, działający w ramach swojej właściwości, ma jako organ państwa członkowskiego obowiązek, zgodnie z zasadą współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 TUE, stosować w całości podlegające bezpośredniemu stosowaniu prawo Unii i zapewnić ochronę uprawnień wynikających z tego prawa dla jednostek.

Obowiązek ten nie ustaje - sam z siebie - nawet z chwilą opuszczenia przez Państwo Członkowskie Unii Europejskiej, a jego konsekwencją jest, w sytuacji ryzyka poważnego naruszenia prawa unijnego, obowiązek zawieszenia przez sąd krajowy postępowania (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2024 r., C-516/22).

W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z dnia 6 marca 2018 r., C-284/16 podkreślono, że zgodnie z art. 19 TUE, do sądów krajowych i Trybunału należy zapewnienie pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również ochrony sądowej praw, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii [zob. podobnie opinia 1/09 (porozumienie ustanawiające jednolity system rozstrzygania sporów patentowych) z dnia 8 marca 2011 r., EU:C:2011:123, pkt 68, opinia 2/13 (przystąpienie Unii do EKPC) z dnia

18 grudnia 2014 r., pkt 175; a także wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, pkt 33). W szczególności kluczowym elementem tak ukształtowanego systemu sądowniczego jest procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 TFUE, która ustanawiając dialog między poszczególnymi sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami państw członkowskich, ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, pełnej skuteczności i autonomii oraz wreszcie szczególnego charakteru prawa ustanowionego w traktatach (opinia 2/13 (przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r, pkt 176 i przytoczone tam orzecznictwo). Wynika z tego, że w systemie sądowniczym Unii Europejskiej nie może istnieć i funkcjonować sąd, który mógłby stosować prawo unijne, nie mogąc zadawać pytań prejudycjalnych.

W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21 potwierdzono, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018 r., poz. 3), nie jest organem niezależnym od władzy wykonawczej i ustawodawczej, a orzeczenia Sądu Najwyższego – Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych są obarczone wadą procesową. Stwierdzona wada procesowa pozbawia Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej kompetencji do udzielenia merytorycznej odpowiedzi na pytanie prejudycjalne przedłożone przez tak ukształtowany Sąd.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21), stwierdził systemowe naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i wyznaczył termin na jego usunięcie. W uzasadnieniu wyjaśnił, że przyczyną stwierdzonej wady procesowej jest przede wszystkim wydanie orzeczenia przez sąd ukształtowany z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa działającej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018 r., poz. 3).

Konieczność przestrzegania przez Sąd Najwyższy prawa unijnego wynika też z art. 344 TFUE, zgodnie z którym państwa członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania traktatów procedurze rozstrzygania innej niż w tych traktatach przewidziana [opinia 2/13 (przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 201 i przytoczone tam orzecznictwo].

Mając na względzie utrwalone orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a nadto ustrojowy charakter instytucji pytań prejudycjalnych i ich fundamentalne znaczenie dla całego systemu prawnego Unii Europejskiej (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z dnia 6 marca 2018 r., C-284/16), Sąd Najwyższy uznał, że zawieszenie postępowania jest właściwą drogą do uniknięcia poważnego naruszenia prawa, ponieważ w polskim systemie konstytucyjnym tylko ustawodawca może usunąć stwierdzoną wadę procesową.

Zawieszenie postępowania z urzędu, na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiam*, okazało się zatem konieczne do czasu usunięcia stwierdzonej wady procesowej.

[KF]

[r.g.]